

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

Ivo Andrić, Pripovetke. Beograd 1924. St. 118. Srpska književna zadruga, kolo XXVII., broj 179.

Te zgodbe o Turkih in naših Bošnjakih so samo odlomek iz zbirke, započete s pripovedko «Put Alije Čerzeleza» in do danes nezavršene. Zagledale so po večini beli dan v «S. K. Glasniku», v «Jugoslovenski Njivi» in sarajevski «Prosveti», le nekatere so bile doslej neobjavljene. Folkloristično so precej zanimive, odlikujejo pa se tudi po živahnem slogu. Evo ti «U musafirhani» (samostanskem gostišču za tujce) maloumnega fra Marka, ki ni za duševno delo, toliko bolj pa robotá na polju, nekoč celo poskuša po svoje izpreobrniti v krščanstvo bolnega mohamedanca, ki pa besno pljune v križ in umre. «U zidanu» je isti kutar zaprt v poplavljeni temnici, ker je iz štedljivosti oddal vezirovemu namestniku premajhen džulus, t. j. davek na bogoslužne čine... «Čorkan i Švabica» prinašata sliko razburkanega mesteca, ki ga je cirkuška vrvohodka spravila tolikanj iz tečajev, da mora oblast odsloviti «komendiju», domačega cigana zanesenjaka pa na mrtvo ime pretepsti. «Za logorovanja» se turška vojska, čakajoč streliva, zažre v Višegrad. Dramatični višek tiči v prizoru z ugrabljeno devojko: starec jo leči z obredi, ko pa jo hoče briti, ga popade strast «i pomiješa se vas s njom»... «Mustafa Madžar», neugnan junak, ki ima že nedogledno vrsto zločinov na vesti ter uganja pred našimi očmi drzna nasilja, izgubi polagoma pamet od nespečnosti. Njegov konec spominja na Matovo pogibel v Flaubertovi «Salambi»... «Dan u Rimu» predočuje pijanstvo povojnega kurirja Kriletića, ki ga srečaš takisto na epskem kroku v buhareštanskem baru (Noć u Alhambri)... «Rzavski bregovi» so zgoščen privesek Masljevemu «Gospodinu Franju»... Avstrijsko prodiranje v Bosno tvori ozadje tudi čustveni historiji «Ljubav u Kasabi», polni vraž in praznoverja. Nazorno je očrtana suša, edino v Leitgebovi knjigi goriških novel utegneš zaslediti slično dojemljiv popis take uime v furlanski pokrajini.

Motivi iz prejšnjega stoletja bolj ustrezajo moji radoznalosti nego sodobna klateštva po mednarodnih središčih: vsekakor donašajo več narodopisnih podrobnosti. Izraz je osebnejši in sočnejši nego n. pr. pri Milici Jankovićevi. Francoski in nemški vpliv je znatno manjši pri našem ijekavcu. Toliko obilnejši pa so turcizmi, za katere je pridejan kratek rečnik. Nam prečanom bi trebalo raztolmačiti še dokaj provincializmov, brez potrebe pa so razložene besede kot ferman, hodža, ramazan. Nekoliko purizma ne bi škodilo: čul sem, da se mora marsikak novinec, ki rabi doma «vojke», pri vojaki privaditi tujemu «dizginu».

J. Šego.

Pisma nad pesmama. Preveo Svetislav Stefanović. 24 str. Cena 10 Din. S. N. Cvijanović, Beograd.

Znano je, da «Visoka pesem» prvotno ni alegorija o Cerкви-nevesti in Kristu-ženinu, ampak niz prelestnih ljubavnih pesmi. Zakaj je cerkev od nekdanj zatirala to prirodno tolmačenje in zakaj so pooblaščeni prireditelji in tolmači svetopisemskih besedil nalili v opojno vino starohebrejske erotike toliko blagoslovljene vode, izprevidiš brez težave, ako čitaš «Pesem nad pesmami» v nepotvorjenem prevodu, ki ga je oskrbel g. Stefanović po najzanesljivejših tekstih. Njegova ritmična prepesnitev se čita in uživa kakor najlepši izvirnik. Okusno opremljeni knjižici je pridejan komentar, v katerem najdeš poleg drugih pomočkov za točno umevanje tudi doslovni pomen nekaterih kočljivih mest, ki jih farizejska sedanost ne bi več prenesla v prostodušni neposrednosti izvirnega besedila.

V. Levstik.